

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 760.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRATIA
 Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratia.

Mulțumite publice și Lee
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Statul — educator.

Arad, 17 Sept.

(il.) Dacă statul ca colectivitate organizată a cetățenilor poate, în interesul și spre binele acestora, să își asume o mulțime de drepturi foarte însemnate, în schimb are și mari datorii de îndeplinit față de dânșii. Numai în măsura, în care poate să-și îndeplinească datoriile față de toți cetățenii săi, devine o putere formidabilă o forță vie sau — după definiția lui Hobbes — o persoană, a cărei voință rezultă din înțelegerea mai multor oameni și trebuie considerată ca însăși voința tuturor cetățenilor („*Persona una, cuius voluntas ex pactis plurium hominum, pro voluntate habenda est ipsorum omnium*”). Fie-rește, definiția aceasta poate fi aplicată numai în țările acelea, în cari statul este de fapt voința tuturor cetățenilor, reprezentantul credincios și apărătorul statornic al intereselor populațiunii, iar nu ocrotitorul unor clase, confesii sau rase singuraticice. Chiar acolo, unde locuiesc împreună diferite fragmente de popoare, unde se ciocnesc cu mai multă vehemență interesele particulariste ale diferitelor clase sociale, unde intoleranța confesională ar fi dispusă a secera mai multe victime, trebuie să fie mai considerabilă forța morală a statului, ca să poată în orice moment nivela diferitele asperități ale vieții publice, echilibrând interesele și forțele, cari se ciocnesc, ocrotind pe cei slabi și punând stavilă pornirilor hrăparețe și nedrepte, de cari adeseori se fac culpabili așa numiții „*beati possidentes*”. A ținea totdeauna neclintită cumpăna dreptății, a respecta legile naturii, cari sunt neschimbate și de valoare eternă pentru toți, a garanta drepturile și libertățile cetățenești, a distribui în mod proporționat

sarcinile publice, a crea instituțiuni pentru asigurarea existenței materiale a cetățenilor și pentru înlesnirea educației lor morale și culturale — sunt tot atâtea datorii indispensabile pentru orice stat, care nu vrea să-și ia în bătaie de joc importanta misiune de educator al cetățenilor proprii.

După timpuri, statele au și cercat în diferite chipuri a se achita de aceste variate îndatoriri față de cetățeni. Și unele au reușit mai bine, altele mai rău în această încercare. Unde conducătorii statului au fost pătrunși în sufletul lor de adevărul, că cea mai bună formă de guvernament este aceea care învață pe cetățeni a se cârmui ei înșiși, prin legi bune și înțelepte s'au silit a pune statului o solidă temelie de dezvoltare, prin educația și îndrumarea spre muncă neîntreruptă, spre onestitatea neșovăitoare, spre credință puternică, spre traiu simplu și cumpătat. Luminarea poporului și înarmarea lui cupăvâza virtuții a fost și este până în ziua de azi preocuparea constantă a celor mai de seamă conducători de state și de popoare. Unde însă statul a avut nenorocirea să încapă pe mâna unor oameni ușuratici și unilaterali, cari pierzând din vedere interesele generale ale tuturor cetățenilor, s'au constituit în apărători ai unor coterii sau clase sociale singuraticice, — acolo de obicei s'au grămădit nedreptățile de tot soiul și sub povara lor tenebroasă s'a pipernicit cu desăvârșire rolul de educator, în sens bun, al statului. Legile în loc de a fi niște norme de îndreptare și educație morală, pentru pregătirea viitorului cetățean virtuos, au devenit în multe cazuri izvor de stricăciune și demoralizare prin nedreptatea ce țintuiau în litera și în spiritul lor, grămădind pe unii dintre cetățeni numai cu privilegii și drepturi, iar pe alții încărcându-i numai cu sarcini și îndatoriri.

Mulți se întreabă, în vârtejul furtunos al războiului actual, cum este cu putință, ca națiunea germană să lupte cu atâta glorie și bărbăție contra tuturor adversarilor săi din miază noapte, apus și miază-zi? Cei mai mulți cred că au aflat răspunsul în superioritatea organizării militare a Germanilor. E și acesta un răspuns, dar numai parțial: o singură verigă dintr'un lanț nesfârșit de alte semne vădite ale superiorității. La capătul tuturora ni se pare că străjuește conștiința cea mai înaltă despre misiunea educativă a statului. Având această conștiință în deplină măsură toți conducătorii „poporului de poezi și filosofi”, au știut îndruma din bun timp pe cărările virtuții dezvoltarea statului lor. Și astfel au ajuns să aibă în focul războiului înfricoșat de-acum nu numai militarii cei mai buni și tunurile cele mai iresistibile, ci și poporul cel mai pregătit de a înfrunta cu bărbăție deplină toate privațiunile și nenorocirile războiului.

Ca dovadă despre felul luminat și umanitar, în care au îndrumat filozofii și poeții germani dezvoltarea statului lor, fie-ne permis a cita aici câteva articole de lege din codul prusian:

„Statul trebuie să îngrijască de hrana și întreținerea cetățenilor, cari nu și le pot procura ei înșiși...”

„Acelora, cari nu găsesc de lucru, statul le va da de lucru în raport cu forțele și aptitudinile lor...”

„Acei cari din lene și trândăvie sau din orice altă dispoziție vițioasă neglijează să-și procure mijloacele de existență, sunt ținuți să execute lucrări folositoare, sub supravegherea autorității...”

„Statul are dreptul și este obligat să creeze instituțiuni, cu ajutorul cărora să în-

pedeace atât sărăcia unora, cât și risipa altora*...)

Cine nu vede în aceste fundamentale măsuri legislative scânteii din înțelepciunea marelui legislator atenian, *Solon*, care interzicea oricărui cetățean de a fi neutral în vre-o chestiune internă, impunea să fie citat înaintea tribunalului cetățeanul, care nu muncește și nu admitea la nici o funcțiune publică pe cetățenii luxoși sau risipitori pentru motivul atât de just, că „cine n'a știut îngriji de casa proprie, nu poate fi de folos nici pentru stat”...?!

În alte părți însă au încăput și încăp în slujbele cele mai înalte și mai pline de răspundere tocmai astfel de oameni, cari prin lux nesocotit și risipă păcătoasă au spulberat în vânt moștenirea părintească, din care s'ar fi putut hrăni, pe lângă chivernisire înțeleaptă, zeci și sute de inși.

Frumoasă și educativă este năzuința de a crea prin muncă un fel de egalitate materială între cetățeni împiedecând „atât sărăcia unora, cât și risipa altora.” De fapt risipitorul este un element netrebnic pentru stat, iar săracul este nu numai o sarcină incomodă statului, ci și o existență lipsită de conștiința demnității cetățenești, pentru că „sărăcia smerește pe om, iară mânia muncitorului se îmbogățește”. (Solomon, Pilde X, 4.)

A obicinui deci pe cetățeni cu munca neretreruptă, este cea mai bună educație spre egalitate și libertate cetățenească. Valoarea educativă a muncii a fost accentuată cu deosebire stăruință, din cele mai îndepărtate timpuri; Hesiod spunea, că „Zeii și oamenii disprețesc pe cel ce trăește în trândăvie ca un trântor nemernic, care devorează mierea albinelor... Munca nu este rușine. trândăvia însă da”.

Dacă toți conducătorii statelor și ai popoarelor ar fi înțeles în mod corect însemnătatea educativă a muncii și ar fi reușit să facă din ea cea mai folositoare școală cetățenească, dându-se pe sine drept exemple vii de muncă și onestitate, s'ar fi putut evita cu ușurință osânda, pe care o exprimă în timpul mai nou tocmai unul dintre vestiții filozofi germani (Nietzsche) comparând statul cu un monstru rece și afirmând, că conducătorii formează

*) cf. Edmond Demolins: „In ce stă superioritatea A. — Saxonilor” trad. de C. Brăileanu pag. 217—218.

„un consorțiu de politicieni lipsiți de scrupulozitate”... —

Oricât de disprețuită ar fi din partea politicianilor știința și filozofia, totuși împrejurările de acum ne arată sămburele de adevăr, cuprins în aceste cuvinte ale idealistului Plato: „Până când puterea politică și filozofia nu vor merge împreună, până atunci, iubite Glaukon cred că nu se va găsi leac pentru durerile cari sfășie statul și neamul omenesc!”

Condițiile unei păci durabile.

Charles Seignobos, profesor la Universitatea din Paris, a publicat de curând o broșură intitulată „1815—1915”, în care discută chestiunea de mai sus. Nimeni nu poate schița harta viitoare a Europei; însă un lucru e hotărât, că în viitorul congres al păcii, nu va mai trebui să se invoace dreptul prinților, cum făcea altădată *Metternich*, sau judecata lui Dumnezeu, cum o făcea *Bismarck*; *religiunea timpului nostru este sentimentul național*.

Toate popoarele au acum conștiința națională și trebuie să se ție seamă de voința lor.

Nu va mai trebui să se ție seamă de numărul sufletelor, ca la congresul din Viena; ci va trebui să se ție seamă de dorințele și aspirațiile acestor suflete.

Respectul drepturilor națiunilor micșorează șansele de războiu. Orice înțelegere durabilă între grupe, ca și între indivizi, reclamă o morală comună, care să stabilească regulile demne de a fi respectate de toți.

În Europa dela zdrobirea idealului politic al evului mediu care se baza pe autoritatea religioasă, nu e nici o normă care să reguleze raporturile dintre state. Aceasta din pricina puterii absolute, pentru că acea putere nu recunoaște mai presus de ea nici regulă și nici un control.

În politica internă acest principiu ne dă puterea absolută a suveranului asupra tuturor supușilor, iar în diplomatie produce o întreagă anarhie morală, așa cum a preconizat-o Machiavel.

Deci acum între state nu există nici drepturi, nici datorii, nici obligații, toate aranjamentele internaționale nu sunt bazate decât pe interes; de îndată ce interesul nu mai e, tratatul nu mai există; și, tratatul ce e altceva, decât un proces verbal care constată o stare de fapte?

Monarhie absolută și machiavelism e tot una.

Absolutismul a fost gonit în veacul al XIX din politica internă prin revoluții; el s'a implantat în politica externă și popoarele îl ignorau. Războiul actual l-a scos la iveală.

Toate statele respectă tratatele și pacea numai de dragul opiniei publice sau dintr'un sentiment de umanitate, care le face să se îngrozească de războiu.

Nu va fi pace durabilă între popoare atâta vreme, cât va exista în relațiile internaționale această noțiune de suveranitate. Războiul va amenința atâta vreme cât vre-un om de stat va socoti, că datorita sa ca patriot este să pregătească un războiu de agresiune, pentru ca tara sa să-l admire în caz de reușită.

Trebuie stărpit acest sentiment absolut de suveranitate a unui stat față de alte state, cum a fost stărpit și sentimentul de suveranitate al principilor față de supușii lor.

Aceasta ar fi o adevărată revoluție internațională și numai opinia publică din fiecare stat poate să o facă. Chiar de acum această opinie publică a Europei simte că popoarele continentului nostru au mai multe interese comune, decât opuse și că ar fi cu mult mai folositor pentru ele de a lucra în unire, decât de-a se atinge, și că deci pacea e mai preferabilă războiului.

Când opinia publică va domina lumea, în care trăesc diplomații, ea va risipi spiritul de șarlatanie și violență.

Guvernele ar trebui să recunoască, că mai presus de ele este autoritatea morală a regulilor internaționale; ele să respecte contractele politice tot așa precum le observă și particularii; să primească controlul reciproc al armamentelor, să supie în mod sincer opiniei publice negocierile și hotărârile lor; și astfel instituțiile pentru o durabilă pace internațională vor răsări dela sine”.

Apel.

Comitetul caritativ al coloniei românești din Viena desvoaltă activitate intensivă întru mângăierea soldaților români răniți. Sute de mii de țigărețe, zeci de mii de cărți românești și alte trebuincioase a distribuit până azi comitetul nostru care la început se constituise numai pentru soldații români răniți aflați în Viena și iur. Azi s'a întins însă cercul nostru de activitate asupra întregii monarhii și toate câmpurile de războiu. Astfel bineînțeles și trebuințele ne sunt din zi în zi mai mari. În special cărțile cu lectură potrivită ni se cer mai nou și dela centrala Crucii roșii, dela societatea internațională pentru înființarea de biblioteci pe seama prizonierilor, și alte societăți, spitale, preoți militari, mii de răniți, în așa măsură, încât am ajuns în perplexitate de a nu putea satisface cerințelor multiple, fiind cărticelele aceste în parte epuizate la librării, parte nu le putem primi din cauza greutăților cu expedierea. Astfel ne adresăm marelui public românesc de pretutindeni cu rugămintea să ne vie întru ajutor. Nu este casă românească mai ales la intelectualii noștri unde să nu se găsească cărticelele potrivite pentru soldații noștri. Și este datorința fieștecărui bun român să grăbească a alina suferințele acelor, cari pentru noi cel rămași acasă, și pentru îmbunătățirea sortii neamului nostru sufăr. Nu cerem mari jertfe, căci doar oricine ușor se va lipsi de câteva cărticele, când le cerem pe aceste pentru un scop atât de creștinesc, și aproape de inima noastră. Natural se va ținea seamă ca cărticelele ce ni se vor trimite pe adresa „Comitetului caritativ pentru soldații români răniți” Viena, I. Löwelstrasse S. să fie tipărite în monarhie, și să aibă conținut patriotic, instructiv, moral, religios.

În convingerea că acest apel al nostru va avea răsunetul potrivit la publicul românesc totdeauna gata de jertfă, semnăm pentru comitet.

Al. S. Iorga,
secretar.

Dr. V. Roșca,
președinte.

Incă o jertfă...

† Advocatul Dr. Bucur Băra.

M.-Oșorheiu, 12/IX 1915.

Vineri, în 10 Septembrie, au fost așezate la odihnă vecinică, în cimitirul bisericii ortodoxe române din Murăș-Oșorheiu rămășițele trupesti ale avocatului Dr. Bucur Băra, a cărui viață tânără s'a stins în mod neașteptat, în cursul îndeplinirii ultraconștiințioase a datorințelor sale ostășesti.

Inrolat la miliție ca glotăș, cu prilejul recrutărilor până la etatea de 36 ani, el și-a început în Martie a. c. instrucția militară în Sibiu, de unde fu mutat mai târziu la M.-Oșorheiu. Trecu repede examenele pentru obținerea gradelor inferioare, ajunse cadet-aspirant în regimentul de infanterie nr. 62 și se pregătea tocmai să facă examenul de ofițer, cu toate că în urma unei răceli s'a îmbolnăvit atât de greu, încât abia mai putea umbla. Înzadar a încercat soția și cei mai de aproape ai săi a-l îndemna, să se anunte bolnav și să nu-și expună sănătatea și viața, participând pe un timp rece și ploios la exercițiile militare. El a rămas neînduplecat întru îndeplinirea exagerată de conștiințioasă a datorințelor sale de soldat. Boala i s'a agravat în câteva zile; aprinderea de plămâni l'a chinat rău timp de 2 săptămâni și l'a răpus în 8 Septembrie a. c., în vârstă de abia 35 ani.

Născut în Răsinari, vestita comună care a dat neamului românesc atâția oameni de valoare, avocatul Dr. Bucur Băra a fost unul dintre cei mai sinceri și mai desinteresati conducători ai poporului. Românii din părțile Oșorheului aveau în el un adevărat prieten și sprijinitor în toate darăverile lor. După cum spun ei, avocatul Băra obicinuia să le dea sfaturi și îndrumări în mod gratuit, în fiecare zi de Joi, când îl cercetau oamenii năcăjiți de pe sate. S'a interesat mult și de afacerile bisericesti, culturale și economice. A primit postul onorific de episcop al bisericii din Oșorheiu și în această calitate a stăruit mult nu numai pentru procurarea mijloacelor necesare la zidirea bisericii de piatră în locul celei de azi, făcută din lemn pe la sfârșitul secolului XVIII, ci prin tactul și chibzuiala sa a reușit să înlăture și unele perplexități financiare. Ca secretar al despărțământului „Asociațiunii” a alerțat fără preget pe sate, luminând și îmbărbătând poporul. În timpul din urmă a fost ales membru în direcțiunea băncii „Lumina” din Sibiu și delegat al acestei bănci în părțile Oșorheului. În cercurile advocatilor străini încă se bucura de reputația unui jurist cu vaste și solide cunoștințe. Ca student universitar făcuse câțva timp praxă advocatială și în cancelaria ilustrului veteran, Mihail Veliciu din Chișineu.

La înmormântarea lui, însoțită de onoruri militare, au participat mulți Români și străini. Pe lângă numeroșii săi camerazi de arme, au fost de față aproape toți advocații și judecătorii din M.-Oșorheiu, iar între Români s'au văzut și prietenii ai răposatului din părțile Sibiului, Clujului, Bistriței etc.

Actul înmormântării a fost săvârșit de P. O. DD. protopopi Ștefan Rusu și Dr. Ioan Lupaș, precum și preotul militar I. Dăncilă. După cetera evangheliei protopopul Dr. Ioan Lupaș a rostit un duios panegiric, arătând cum decedatul trebuie considerat ca un *martir al datoriei*, schițând în scurte cuvinte fazele vieții lui și insistând asupra atmosferei religioase-morale atât de curate, în care a fost el crescut în casa părinților săi *Maniu Băra și Stanca* născută *Rozdoghină*. (Amândoi părinții nemângâiați erau de față, împreună cu 3 fiice ale lor, iar *alți 2 feciori se ață pe câmpul de luptă!*) În scurte cuvinte a zugrăvit și tragedia vieții familiare și jalea văduvei, care după 9 luni de viață conjugală rămâne acum atât de greu încercată, în pragul văduviei cernite. Din cuvintele Scripturii picurând mângâiere asupra sufletelor sfășiate de durere, a terminat glorificând patriotismul soldatului român, care se manifestă prin fapte și prin jertfe atât de numeroase.

La mormânt a mai vorbit în numele corpului advocatial și avocatul Dr. Sebestyén, prezentând pe Dr. Băra ca pe omul muncii și al sacrificiului.

Fie-i țărina ușoară și amintirea binecuvântată!

Coresp.

O nouă confederație de state mici.

Arad, 17 Septembrie 1915.

In repețite rânduri a fost sulevată ideea constituirii unei confederații de state mici în Apus, de condee eminente, în timpul din urmă. Confederația ar cuprinde Olanda, Belgia, Luxemburgul, Alsacia-Lorena și Elveția, cinci state mici independente, unite întreolaltă pe picior de cea mai perfectă egalitate, având interese militare, diplomatice și economice identice.

Indeosebi Elvețienii agită tot mai viu pentru confederația asta care ar număra 20 de milioane locuitori, deci o forță formidabilă din orice punct de vedere. Elveția, ar avea în fine acces la mare, și ar putea face o politică colonială.

Confederația, spun propagandiștii, ar servi interese mondiale. Ar fi garanția unei epoci îndelungate de fecundă pace pentru că Francezii, Germanii și Italianii n'ar mai avea motiv de războiu îndată ce conaționalii lor de pe teritoriile confederației au toate condițiile de liberă dezvoltare, conaționali contestați de altfel în ce privește puritatea rasei.

Nu limba și nici rasa nu poate fi luată ca temelie la constituirea noii confederații ci istoria, pământul, tradiția, instituțiile, unitatea de vederi în chestiunile esențiale, comunitatea de interese, — ne spune unul dintre cei mai ferventi propagandiști, Paul Otlet într'un număr recent al ziarului Journal de Genève).*

Evident că cele trei mari popoare ce se războiesc astăzi cu greu vor reveni la raporturi amicale, fără această confederație care ar șterge toate motivele de ură sămănată cu atâta abundență, sădită atât de adânc în suflete, — caută să convingă propagandiștii.

Inregistrăm ideea fără să stăruim asupra posibilităților și greutăților de realizare.

* „Ce n'est pas la langue, ce n'est pas la race qui constituent le lien national: c'est l'histoire, c'est le sol, c'est la tradition, ce sont les institutions, c'est la communauté de vues sur les questions essentielles, la communauté d'intérêts dans les domaines vitaux”.

Conflict între ambasadorul Dr. Dumba și guvernul Statelor-Unite.

Între ambasadorul austro-ungar la Washington, Dr. Dumba și guvernul Statelor-Unite s'a ivit un conflict mai grav.

Ambasadorul Dr. Dumba i-a făcut atenție pe muncitorii austriei și ungari, cari lucrează în fabricile de munițiuni a societății americane Bethlehem Steel, că contribuind cu munca lor la fabricarea de munițiuni, ei dau ajutor dușmanilor patriei lor. Despre aceasta acțiune a sa, ambasadorul Dumba a trimis ministrului de externe austro-ungar un raport în scris, prin publicistul american Mr. Archibald, în care avea deplină încredere că va duce scrisoarea la destinația ei.

Archibald a plecat spre Europa cu vaporul Rotterdam. Pe drum însă în apropiere de portul englez Falmouth ofițeri de marină englezi au făcut perchițiție pe vapor și au luat cu acest prilej dela Archibald scrisoarea ambasadorului Dumba. Guvernul englez a remis apoi scrisoarea ambasadorului Statelor-Unite la Londra, care iarăși a raportat despre ea guvernului său.

Descoperindu-se conținutul scrisorii ambasadorului Dumba către ministrul de externe baronul Burian, întreagă presa americană a început să-l atace pe ambasadorul austro-ungar, acuzându-l că a încercat să organizeze greve între muncitorii fabricelor americane și așa s'a amestecat în afacerile interne ale Americii. Sub presiunea opiniei publice, influențată de presă, guvernul american a cerut dela guvernul austro-ungar rechemarea ambasadorului Dr. Dumba.

Nota Statelor-Unite.

Statele-Unite a trimis ministrului de externe austro-ungar nota dela vale:

„Ambasadorul Dumba a recunoscut că a făcut propuneri guvernului său de a provoca revolte în fabricile de munițiuni. Lucrul acesta guvernul Statelor-Unite l'a aflat din copia unei scrisori pe care ambasadorul austro-ungar a trimis-o guvernului său. Acela care a dus ac-

astă scrisoare e cetățean american și călătorea cu pașaport american. Ambasadorul a recunoscut că s'a folosit de Archibald în trimiterea de raporturi oficiale guvernului său. Cum Dr. Dumba a recunoscut intenția lui de a organiza o conspirație împotriva industriilor legale ale poporului american și de a paraliza comerțul legal și fiind folosirea unui cetățean american provăzută cu pașaport american pentru trecerea rapoartelor oficiale peste liniile dușmane în Austro-Ungaria o violare a obiceiurilor diplomatice, guvernul Statelor-Unite Vă aduce la cunoștință că nu poate admite pe ambasadorul Dr. Dumba mai departe la Washington. În credință, că guvernul austro-ungar va recunoaște că guvernul Statelor-Unite nu cere rechemarea ambasadorului, ci protestează contra purtării lui incorecte, guvernul Statelor-Unite regretă că a fost silit la acest pas și dorește sincer să continue raporturile amicale între Statele-Unite și Austro-Ungaria.

Ambasadorul Dr. Dumba — după cum se anunță mai recent — a primit concediu și va pleca în 20 sau 22 din America, ca să facă raport personal ministrului de externe austro-ungar.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 16 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul ruses: Toate tentativele Rușilor de a face să se clatine frontul nostru din Galiția orientală, au dat greș. Dușmanul întrebunțând o mare cantitate de muniție artileristică și-a îndreptat ieri atacurile principale mai cu seamă împotriva frontului nostru ce se înșiră dealungul cursului de mijloc al Strypei. A fost însă respins pretutindeni, executând trupele noastre de pe teritoriul ce se găsește la sud de Zalosse și dela capul de pod dela Buzaz, atacuri în flancul dușmanului. Cu prilejul acupării localității Cebrow ce se găsește la 20 klm. spre sud dela Zalosse am făcut prizonieri 11 ofițeri, 1900 soldați și am cucerit 3 mitraliere.

Trupele noastre au respins și în Wolhinia numeroase atacuri. La Nowo-Alexeniet soldații noștri i-au scos pe Ruși din tranșeele regimentului nostru de infanterie nr. 85, în luptă piept la piept. La Nowo-Bocalew, dușmanul a răzbit alaltăieri în unele puncte pe țărml vestic al Ikwei, dar ieri i-am alungat pretutindeni iarăși pe țărml ostic. Artileria noastră l'a puscat pe dușman cu acest prilej, din flanc, așa că i-a pricinuit mari pierderi. Meritul principal l'a avut în acest succes, pe lângă regimentul de infanterie 32 și batalionul de vânători 29, regimentul de glotași nr. 2 din Linz.

Pe frontul Italian: Situația e neschimbată. Tentativele Italianilor de a ocoli pozițiile noastre de pe Monte Piano dinspre est, au dat greș.

Berlin, 16 Septembrie. — Se comunică dela marșalele cartier principal:

Pe frontul occidental: Nu se semnalează nici un eveniment esențial.

Pe frontul oriental: Grupul mareșalului Hindenburg: Pe țărml stâng al Dvinei trupele noastre înaintează în lupte succese spre Jakobstadt. La Liwenhof i-am aruncat pe Ruși pe țărml ostic. La nord și nordost de Vilna ofensiva noastră progresaază. La nordost de Grodno dușmanul opune încă o rezistență îndârjită înaintării noastre.

Grupul prințului-mareșal Leopold de Bavaria: Situația e neschimbată.

Grupul mareșalului Mackensen: Rușii au făcut din-spre Ivanowo și Pinsk, la jumătate drum o nouă încercare ca să ne oprească urmărirea. Am rupt pozițiile dușmanului am făcut prizonieri 6 ofițeri și 746 soldați și am cucerit 3 mitraliere. Teritoriul dintre Pripiet și Iasiolda și orașul Pinsk e în stăpânirea Germanilor.

Pe frontul sudoriental: Atacurile au dat greș în fața liniilor germane, ca și în zilele anterioare.

Venzelos despre relațiunile dintre Grecia și Italia.

Berlin. — Se anunță din Lugano: În timpul unei conversațiuni cu corespondentul ziarului „Gazetta del Popolo” din Torino Venzelos a dat asigurări cu privire la prietenia sa neclintită față de Italia. Venzelos a declarat că manifestațiunile îndreptate contra Italiei din partea presei grecești nu au nici o importanță. El își dă toate silințele spre a se restabili relații-

nile de sinceră prietenie între Italia și Grecia, ale căror aspirațiuni se pot realiza paralel, fără a se ciocni.

Ciocnirea dela granița greco-bulgară.

Salonic. — Se confirmă oficial ciocnirea din apropierea localității Buk, dela granița greco-bulgară. Bulgarii au întrebuițat bombe. În cursul ciocnirii un soldat grec a fost omorât și doi răniți; șase soldați bulgari au fost omorâți și trei răniți.

Antanta vrea să ocupe Macedonia.

București. — Din sursă rusofilă din Sofia s'a răspândit știrea, că dacă Bulgaria va arăta o atitudine ostilă și față de nota din urmă a antantei, antanta va trimite în Macedonia trupe prin Salonic și Valona iar cu Bulgaria va întrerupe relațiile diplomatice.

Sârbii își întăresc granița spre Bulgaria.

Viena. — „Südslavische Korrespondenz” anunță din Sofia: Sârbii au concentrat la granița Bulgariei 2 regimente de infanterie și alte 2 de artilerie. Toate posturile dela graniță au fost întărite.

INFORMAȚIUNI

Arad, 17 Sept. 1915.

Sbuciumata Elveție.

Dintr-o conversație a președintelui confederației, d. Motta, cu d. Etienne Lamy dela Academia franceză, pe care a citim în *Gazette de Lausanne*, traducem aceste rânduri cu unele accente sfâșietoare, altele pline de demnitate:

„Nimeni nu-l atât de puțin vinovat decât noi de acest războiu și totuși nu încetăm să suferim. Războiul asediază toate granițele noastre, a reușit să tulbure pacea noastră internă, ne izolează de lume, ne înăbușește, ne suspectează, ne ruinează.

Să nu ne plângem însă. Am fost cruțați de deciziuni extreme, sângele n'a curs, țara nu ne-a fost invadată. Acest privilegiu ne vom îngriji să-l merităm cu soliciținea față de cei ce sufer. Impotriva armelor și flagelilor lor noi întrebuițăm arme invizibile, acele ale generozității și milei. Însă contra destrucțiunilor generale și continue ale națiilor mari toate bunăvoințele sunt minuscule și neeficace. De aceea prinde să incolțesească în sufletele noastre dorința, nerăbdarea după pace.

Iar pacea necesară nu va fi aceea care va înmulți desordinele, ci aceea care va elibera viitorul, aceea care strânge din nou familiile la căminele lor, care nu va nimici, nu va apăsa, nu va umili nici unul din neamurile istorice, care nu va răvni să fie glorioasă, căci nu va putea fi pentru toți glorioasă, însă să fie echitabilă pentru toți. Sau, justițea singură crează tot ce-i trănic...”

Serviciu religios în amintirea aviatorului Vlaicu. La Câmpina s'a oficiat luni un serviciu religios cu ocazia aniversării de 2 ani dela moartea tragică a aviatorului Vlaicu.

Au asistat la această ceremonie toți ofițerii școlii de aviație din București.

După oficierea serviciului divin au rostit cuvântări d. Dr. Istrati, Căpitan Zorileanu și preotul Vasilescu din com. Bănești unde s'a întâmplat accidentul.

Noul asentări. Se anunță din Viena că glotașii născuți în anii 1873—77 și 1891, 1895 și 1896, cari încă nu servesc nici în armata comună, nici la marina de războiu, nici la honvezime și nici la jandarmerie, vor avea să se prezinte la o nouă asentare și întrucât vor fi găsiți apți vor fi chemați la serviciu militar ca glotași. Anunțările pentru consemnare au să se facă până la 24 Septembrie, iar asentările se vor ține din 11 Octombrie până în 6 Noembrie. Cei găsiți apți la aceste asentări vor fi chemați în serviciu militar mai târziu, probabil în 15 Noembrie 1915.

Circulațiunea peste Predeal s'a deschis. Se anunță din Brașov: Circulațiunea de persoane cu România a fost deschisă Mercuri la ordin telegrafic. Supușii români și ai altor state balcanice, cari au fost oprți în Brașov, pleacă în grupuri mari în țările lor.

Pentru fondul ziaristilor. Am primit dela d. Victor Bumbescu, Reșița, suma de 2.50 coroane pentru fondul ziaristilor români. Mulțumiri.

Mărfuri bulgare oprite de Anglia la Salonic. Se anunță din Sofia: „Cambana” anunță că la Salonic se află mărfuri engleze în valoare de două milioane lei, cumpărate și plătite în aur de comercianții bulgari. Guvernul englez a reușit însă să determine cabinetul din Atena să nu permită transitul acestor mărfuri.

Necrolog. Văduva Petru Rusu născ. Ottilia Buzilla, în numele său cât și în numele fiului său Bubi Rusu cu inima frântă de durere anunță decedarea din viață a celui mai iubit sot, bunului părinte, fiu, frate și cumnat **Petru Rusu**, funcționar al institutului „Victoria”, locotenent în rezervă, care petrecând un an departe de ai săi pe câmpul de luptă, după scurte dar grele suferințe și-a dat nobilul său suflet în mâinile creatorului a. c. la 10 Septembrie în etate de 35 ani și al 8-lea an al fericitei căsătorii. Rămășițele scumpului și neuitatului adormit amăsurat telegramelor oficiale, au fost așezate spre vecinică repaus la 11 Septembrie a. c. în cimiterul militar din Castelnuovo (Dalmația). Sub stâncile reci dalmatine odihnește în pace suflet bun și nobil — totdeauna te va deplânge soția neconsolată. Chișineu, la 11 Septembrie 1915. Gavril Rusu și soția, ca părinți. Marta Rusu m. Ioan Papu, Susana Rusu m. Dem. Hotaranu, Gavril Rusu și soția, ca surori și frați. Liviu Buzilla și soția, Cornelia Buzilla m. Vasile Anca, Romul Buzilla și soția, Sever Buzilla și soția, Veturfa Buzilla m. Teofil Dragomir, Văd. Virginia Ban n. Buzilla, cumnați și cumnate.

— Iuliu Covrig ca sot, cu fiii Iuliu, Aurel și Cornel în numele lor și a tuturor rudeniilor și cunoscuților au durerea a Vă face cunoscut, că mult iubita lor soție și mamă **Iustina Covrig n. Măcelar** după un morb scurt și greu și-a dat nobilul ei suflet în mâinile Creatorului în 15 Septembrie n. c. la 10 ore a. m. în al 45 an al etății și al 27 an de fericită căsătorie. Rămășițele pământești ale scumpei defuncte au fost transportate spre odihna vecinică, Vineri în 17 Septembrie st. n. la 3 ore după amiază în cimitirul central după ritul bisericii gr. or. din capela cimitirului central orașenesc. Sibiu, 15 Sept. 1915. Jalnica familie. — Odihnească în pace!

Veneția. „S'a stins viața falniciei Veneții, nu vezi lumini, n'auzi cântări” etc..

Poate că niciodată versurile frumoase ale poetului n'au fost mai de multă actualitate ca acum, când groaznicul uragan care s'a deslănțuit asupra omenirii amenință în violența lui să distrugă totul.

Spăimântătorul războiu, în care beligeranții aruncați cu o furie oarbă unii asupra altora, n'au ținut seamă de nimic distrugând amintirile trecutului ca și bogățiile prezentului, splendorile artei antice, ca și lucrările de artă actuale; într'un cuvânt, tot ceea ce mintea și munca omenescă a putut să producă în decurs de atâtea decenii, a cuprins după un an și Italia, țara prin excelență a artelor, în care orașe ca Florența, Milano, Veneția, Roma și Neapoli sunt adevărate muzee în care de veacuri, s'au strâns an cu an, comori neprețuite.

Dintre toate acestea, la izbucnirea războiului dintre Italia și Austria, la unul singur, s'au gândit cei cari au un cult pentru artă și frumusețe: la Veneția, „perla mării Adriatice” în palatele căreia, minunății și ele ale artei, s'au adunat tezaure, minunate mărturii ale gloriei trecutului.

Veneția, a cărei frumusețe au cântat-o poeții, a cărei comori, au fost admirate de iubitorii de artă.

Viața orașului s'a schimbat mult; în timpul zilei, mișcarea nu mai e aceeași de odinioară, iar în timpul nopții, luminile sunt stinse.

Picturile cele mai de preț și obiectele cele mai de seamă au fost ridicate din muzee, palate și biserici.

Câteva sute de tablouri printre cari unele cu proporții colosale, ca: „Paradisul” lui Tintoretto, au fost făcute în rulouri și trimise departe. Alte tablouri cari nu s'au putut deplasa, printre cari „Înălțarea Maicei Domnului”, a lui Tizian și un mare număr de mozaicuri și frescuri, au fost apărute prin diferite plăci de metal puse deasupra lor.

S'au luat măsuri, chiar pentru apărarea edificilor. Palatul Dogilor are astăzi aspectul unei fortărețe; arcurile coloanelor sunt apărute de învelitori de fier, iar statuetele au fost învelite cu saci de nisip.

Basilica San Marco, pare în interior un imens depozit de saci rânduți dealungul zidului.

Statuetele mai mici sau decorațiunile mai ușoare au

fost cu îngrijire puse în vată și închise în lăzi de lemn.

Căni de bronz de pe bazilică au fost coborâți jos și puși și ei la loc sigur.

Ferestrele au fost acoperite cu postav pentru a nu străluci noaptea la razele lunii.

Sub supraveghierea autorităților populația a uzat de aceleași mijloace, pentru a pune la adăpost palatele de pe Canal Grande.

Fațada palatului Că d'Oro a dispărut într'o îmbrăcăminte de lemn, care ascunde sacii cu nisip.

Astfel apărută, Veneția așteaptă ziua în care să se termine războiul pentru a-și relua viața și splendoarea de mai înainte.

Ultima oră.

AMBASADORII ANTANTEI PĂRĂSESC SOFIA.

Salonic. — După știrile sosite aci legațiunile franceză, engleză, rusească, italiană și sârbească din Sofia au făcut toate pregătirile pentru părăsirea capitalei bulgare. Actele legațiunilor sunt deja împachetate și o parte din ele au și fost transportate în Grecia. Ruperea relațiilor diplomatice cu Bulgaria se așteaptă în fiecare moment.

MOȘTENITORUL PE FRONTUL DELA SUDVEST.

Vilna. — Arhiducele moștenitor Carol Francisc Iosif a plecat pe frontul sudvestic, unde va petrece timp mai îndelungat.

ITALIENII SE RETRAG IN POZIȚIUNI DE IARNĂ.

Innsbruck. — Pe culmile munților din Tirolul de sud s'au început ninsorile, așa că italienii par a fi constrânși să se retragă în pozițiunile construite pentru iarnă.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Simeon Terpenca, Almás. Adresa e „Victoria” institut de credit și economii Arad.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Cafea ieftină!!!

Firma noastră de import F. A. Degan în Fiume (Postafiock nr. 163.) ne avizează că a primit un transport mare de cafea, deci o vinde cu prețuri tare reduse. Scrieți românește!

No. 1	Cafea Santos, aleasă și frumoasă	1 kgr.	4.60 cor.
„ 10	„ Cuba fină, frumoasă	1 kgr.	4.80 „
„ 14	„ Cuba cea mai fină	1 kgr.	5.20 „
„ 16	„ Cuba mărgele, aleasă	1 kgr.	5.20 „
„ 16	„ Cuba specialitate	1 kgr.	5.60 „
„ 24	„ Ceylon fină	1 kgr.	5.40 „
„ 21	„ Iava aurie	1 kgr.	5.20 „
„ 106	„ „Victoria” cea mai fină mixtură	1 kgr.	5.60 „

5 kgr. se trimite cu poșta francat și vămuit prin rambursă.

Publicare.

UN TÂNĂR, vărsat în afacerile noastre se caută cu aplicare momentară în cancelaria notarială din Răchitari (Resinár, Szeben m.) Condițiuni favorabile. A se adresa subscribului

(Ca 2514—3)

IOAN JIURCOIU,
notar com. (Resinár)

SCRIITOR

dar numai cu practică de mai mulți ani, sau candidat de avocat poate afla aplicare la

Dr. Móró Samu, avocat.

(Me 2509—3)

Borosjenő